

BİLİNMESİ GEREKEN KAVRAMLAR

- Konar-göçer:** Göçebe bir hayat süren, bir yere sürekli yerleşmeyen (aşiret, oba vb.), göçerkonar.
- Efsane:** Çok eski çağlardan beri süregelen, kaynağı ve ilk söyleyeni belli olmadığı halde yüzyıllar boyunca halkın benimseyerek sonraki kuşaklara aktardığı; genellikle olağanüstü hikâyelerdir.
- Artı Ürün:** Üreticinin ihtiyacını aşan ürüne denir.
- İmparatorluk:** Topraklarında oturan çeşitli milletleri egemenliği altında toplayan devlet biçimi.
- Site:** İlk Çağ'da, bir ya da birkaç kentten oluşan ve kendi yasalarıyla yönetilen devlet.
- Feodalizm:** Ortaçağ Avrupasında toprağı ve üzerinde yaşayan köylüleri bir kişinin malı sayan rejim, derebeylik.
- Teğizat:** Bir iş ya da görevin yapılması için sahip olunan alet-edevat. Silah dışındaki savaş gereçleri, donatı.
- Karum:** Asur dilinde liman ve rıhtım anlamına gelen, asıl anlamıyla "kentlin yanında kurulan ticaret merkezi"dir.
- Höyük:** Tarih boyunca türlü nedenlerle yıkılıp yok olmuş yerleşme bölgelerinde, yıkıntıların üst üste birikmesi nedeniyle oluşmuş, çoğu kez içinde tarihsel kalıntıların gömülü bulunduğu yayvan toprak tepe.
- Koloni:** Bir devletin siyasi, ekonomik veya sosyal nedenlerle, kendi sınırları dışında ele geçirip yönettiği topraklara ya da ülkeye denir.
- Meşruiyet:** Yasaya, töreye vb. uygunluk, geçerlilik, yasalık.
- Satrap:** Satraplık, İran medeniyetinde ülke topraklarının ayrıldığı idari birimlere (eyaletlere) verilen ad veya Perslerin valilik atamaları olarak da adlandırabileceğimiz sistemdir.
- Kadim:** Başlangıcı geçmişin derinliklerinde bulunan, pek çok eskiye uzanan, öncesiz.

kamp2021

tarih

Taş Çağı		
Eski Taş (Paleolitik) MÖ 600.000 - 5.500	Orta Taş (Mezolitik) MÖ 10.000 - 8.000	Yeni Taş (Neolitik) MÖ 8.000 - 5.500
● Avcılık & Toplayıcılık ● Çakmak taşıdan kesici aletler ● Ateşin Keşfi ● <u>Yerleşim</u> <u>Merkezleri:</u> Karain, Beldibi, Belbaşı ve Yarımburgaz Mağaraları.	● Avcılık & Toplayıcılık ● Mikrolit aletler ● <u>Yerleşim</u> <u>Merkezleri:</u> Baradiz, Tekkeköy	● Yerleşik Hayat ● Tarım ● Hayvancılık ● <u>Yerleşim</u> <u>Merkezleri:</u> Çatalhöyük, Çayönü, Göbeklitepe, Sakçagözü.

Bu Sayfadan
NASIL SORU
ÇIKAR ?

Mezolitik (Orta Taş) Dönem'de güvenlik, pişirme ve aydınlanma gibi amaçlar için kullanılan ateşin Neolitik (Yeni Taş) Dönem'de topraktan kapacak yapımında kullanılması, aşağıdakilerden hangisinin bir göstergesidir?

- A) Ateşin bir üretim aracına dönüştüğünün
B) Avcı-toplayıcı kültürün sürdürüldüğünün
C) İlk sítelerin kurulduğunun
D) Endüstrileşmenin ilk örnekleri olduğunun
E) İnsanlığın tümünden yerleşik hayata geçtiğinin

Maden Çağı		
Bakır Çağı (Kalkolitik)	Tunç Çağı	Demir Çağı
- Bakır araç-gereç - Altın, gümüş işlemeciliği - Yerleşim merkezleri: Alacahöyük, Truva, İkiztepe	- Site adı verilen devletler kuruldu. - Anadolu yazıyla tanıştı. - Yerleşim Merkezleri: Kültepe, Ahlatlıbel	- Demir işlendi. - İmparatorluklar kuruldu. - Yerleşim Merkezleri: Alacahöyük, Hacılar, Truva, Alışar

Bu Sayfadan
NASIL SORU
ÇIKAR ?

Eski bir yerleşim yerinde yapılan kazıda, kalın kül tabakası altından insan ve at iskeletleri, buğday taneleri, demir kılıçlar ve at arabası çıkarılmıştır.

Bu yerleşim yeri ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Tarihi çağlara geçtiklerine
- B) Ulaşımı kolaylaştırdıklarına
- C) Ateşi üretimde kullandıklarına
- D) Tarım kültürünü bildiklerine
- E) Yerleşik hayata geçtiklerine

kamp2021

tarih

Yerleşik İnsan ve Medeniyet
Anadolu'daki İlk Yerleşim
Merkezleri

ÇAYÖNÜ

Türkiye' de ve Güneydoğu Avrupa'da Yeni Taş Çağı'nda kurulan ilk köy yerleşim yeridir.

ÇATALHÖYÜK

İnsanlık tarihinin ilk şehir yerleşmesi olarak kabul edilmektedir. UNESCO listesinde.

GÖBEKLİTEPE

Günümüze kadar keşfedilen en erken tarihli dinî mimari yerleşim merkezidir. UNESCO listesinde.

Bu Sayfadan
NASIL SORU
ÇIKAR ?

Tarih öğretmeni "İnsanlığın bu ilk döneminde nüfus artışıyla birlikte mağaralar yerini, belli bir kısmı toprağa gömülü ve yuvarlak planlı kulübe şeklindeki barınaklara bırakmıştır. Önceleri sadece barınak olarak kullanılan bu kulübeler, zamanla yapılar topluluğuna dönüşmüştür." sözlerini dile getirmiş ve öğrencisi Doğa'ya bir proje ödevi vermiştir. Proje ödevi için Anadolu Kültür Merkezleri adlı bir belgesel çalışması içinde bulunan Doğa, yaptığı ön araştırmada; Münbit Hilal'in kuzey ucunda olan Anadolu coğrafyasının bir bölümünde

ilk buğday tarımının yapıldığı ve dünyadaki ilk kent yerleşkesinin de Anadolu'da ortaya çıktığı bilgisine ulaşmıştır.

Bu durumda Doğa'nın belgesel filmi aşağıdaki yerleşim yerlerinin hangisinde çekmesi beklenir?

- A) Göbeklitepe-Çatalhöyük
- B) Truva-Hattuşaş
- C) Çayönü-Çatalhöyük
- D) Çayönü-Hacılar
- E) Macunçay-Sakçagözü

İLK İNSANLARIN HAYAT TARZI VE GEÇİM KAYNAKLARI

Yazı öncesi dönemin aydınlatılmasında;

- Mağaralar
- Kerpiçten ilkel evler
- Taş aletler
- Kemik süslemeleri
- Pişmiş kil aletler
- o döneme ayna tutar.

Yazı öncesinde insanlar;

- Mağara ve kaya sığınaklarında yaşamış,
- Avcılık ve toplayıcılık yapmış,
- Çeşitli yabani meyveler ve bitkiler tüketmiş, iklimin ılımanlaşmasıyla tarımsal faaliyetler başlamış,
- Tarıma geçişle beraber hayvanları evcilleştirmiştir.

Bu Sayfadan
NASIL SORU
ÇIKAR ?

Yazının icadı sayesinde insanların sosyal, siyasi ve ekonomik hayatlarının kolaylaştığı görülmektedir.

Yazıdan önceki dönemde insanların;

- I. para kullanma,
 - II. devlet yılığı tutma,
 - III. kanunları kaydetme,
 - IV. örf ve görenek hareket etme
- imkân veya kolaylıklarından hangilerine sahip olduğu savunulamaz?

- A) Yalnız I
B) Yalnız IV
C) I, II ve III
D) II, III ve IV
E) I, II, III ve IV

kamp2021

tarix

Yazı ilk olarak 3200'lü senelerde çivi yazısı olarak
----- uygarlığı tarafından icat edilmiştir.

YAZI İLE BERABER

Bu Sayfadan
NASIL SORU
ÇIKAR ?

Mezopotamya'da MÖ 3000 yılından itibaren çivi yazılı tabletlere rastlanmaktadır. Anadolu'da ilk tabletler MÖ 2000'li yıllardan kalıncadır. Mezopotamya ile Anadolu uygarlıkları arasındaki bu farklılık, aşağıdakilerden hangisinin bir göstergesidir?

- A) Sümer sivilizasyonu arasında siyasi birliğin olmamasının
B) Anadolu'da sentez bir uygarlığın oluşmasının
C) Tarihî Çağlara Mezopotamya'nın önce girmesinin
D) Mezopotamya'nın tarıma elverişli olmasının
E) Uygarlıklar arası etkileşimin olmamasının

KONAR GÖÇER VE YERLEŞİKLER

Konar-göçer toplumların özellikleri	Yerleşik toplumların özellikleri
- Sürekli bir yerde ikamet etmezler. - Mevsimlere göre hareket ederler. - Geçimlerini hayvancılıkla sağlarlar. - Ticarette uğraşırlar. - Mimari eserler yok. - Küçük topluluklar halinde yaşarlar.	- Kalıcı olarak ikamet ederler. - Kentler ve köyler kurarlar. - Geçimlerini tarım ve hayvancılıkla sağlarlar. - Ticarette uğraşırlar. - Mimari eserler yaparlar. - Geniş topluluklar halinde yaşarlar.

Bu Sayfadan
NASIL SORU
ÇIKAR ?

Çok eski dönemlerden beri, yaz ve kış yer değiştirerek konargöçer hayat süren topluluklar ile sabit yerlerde ikamet ederek yerleşik yaşayan topluluklar olagelmıştır.

İnsanların bu yaşam tarzlarını tercih etmelerinde;

- coğrafi şartlar,
- iklimsel koşullar,
- geçim imkânları

unsurlarından hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

kamp2021

tarih

İLK ÇAĞ'DA BAŞLICA MEDENİYET HAVZALARI

ANADOLU

Hititler ilk ilkel tarz meruti yöntemi, ilk yazılı antlaşma olan Kadeş Anlaşması'nı (Mısırlılarla birlikte) ilk medeni kanunu ve ilk tarihi yazıcılığı örnekleri olan "anal"ları.

Frigler ilk "fabl"ları (hayvan hikayeleri), ilk "fibula"ları (çengelli iğne) ve tapates" denen halı kilimleri...

Lidyalılar Kral Yolu'nu ve ilk parayı...

İyonlar tarih ve tıbbın öncüleri olan Herodot ve Hipokrat ile felsefe, matematik gibi bilimlerde önemli bilgiler...

Urartular ise taş işçiliği, Van Kalesi'nin yanında su kanalları, su bentleri ve mezar odaları inşa edilmesi...

Bu Sayfadan
NASIL SORU
ÇIKAR ?

İyonlarda Thales, Hipokrat, Herodot ve Pisagor; Yunan uygarlığında ise Sokrates, Platon ve Aristoteles gibi bilim adamlarının yetişmesi, bu uygarlıklarda;

- özgür düşüncenin olması,
- sadece pozitif bilimlerde ilerleme sağlanması,
- ticaret sayesinde kültürel etkileşimin yaşanması

özelliklerinden hangilerinin olduğunun göstergesidir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

İLK ÇAĞ'DA BAŞLICA MEDENİYET HAVZALARI

Mezopotamya

Sümerler ilk yazıyı, ilk yazılı kanunları, ilk ay takvimini ve ilk tekerliği...

Akadlar ilk merkezî imparatorluğu ve ilk düzenli orduyu...

Asurlular ilk kütüphaneyi ve karum dedenen ticaret merkezlerini...

Babiller Babilin Asma Bahçelerini ve Hammurabi Kanunlarını...

Bu Sayfadan NASIL SORU ÇIKAR ?

İlk Çağ'da inançların bilimsel faaliyetlerin gelişmesinde etkili olduğuna;

- I. Fenikelilerin ilk alfabeği oluştururken, Mısır hiyeroglif yazısından faydalanması,
 - II. Hititlerde anaların tanrıya hesap vermek için yazılması,
 - III. ölümlerin mumyalanmasının, tıp ve eczacılığı geliştirmesi
- durumlarından hangileri örnek gösterilebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) II ve III E) I, II ve III

kamp2021

tarih

İLK ÇAĞ'DA BAŞLICA MEDENİYET HAVZALARI

İRAN

Geniş topraklara sahip Persler, straplık denilen eyalet sistemini oluşturmuşlardır. Gelişmiş bir posta teşkilatı kuran Persler, Sardes'ten başlayıp başkentleri Sus'a kadar uzanan Kral Yolu'nu yapmışlardır.

Mısır

Kuzey Afrika'da Mısırlılar ilk güneş yılı esaslı takvimi ve matematikteki dört işlemi kullanmışlardır.

ÇİN

Çinliler barut, pusula, kâğıt ve matbaayı icat etmiştir. Galileo'dan önce güneş lekeleri konusunda bilgi vermiştir. Güneş günüüzde de kullanılan gelenekse tıbbın tedavi yöntemleri olan masaj ve aküçünturu kullanmışlardır.

Doğu Akdeniz

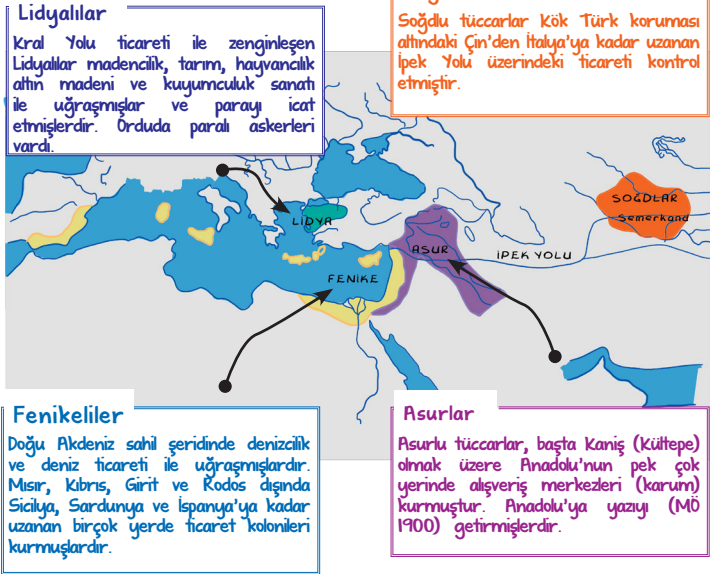
Doğu Akdeniz'de Fenikelililerin ilk alfabeği (harf yazısı) ve ilk camı ortaya koymaları insanlık için çok önemli karkılardır.

Bu Sayfadan NASIL SORU ÇIKAR ?

Aşağıdakilerden hangisi dünyanın ilk medeniyetleri arasında kıtalararası etkileşimin yaşandığını gösterir?

- A) Hindistan ve Mezopotamya'da tarımla uğraşılması
- B) Sümer çivi yazısının Asurlular tarafından kullanılması
- C) Fenike alfabesinin Yunanlılarca alınıp geliştirilmesi
- D) Çinlilerin icat ettiği matbaanın Orta Asya'da da kullanılması
- E) Çin'deki kâğıt yapımının Müslüman Araplarca da öğrenilmesi

İLK ÇAĞ'DA TÜCCAR KAVİMLER

Bu Sayfadan NASIL SORU ÇIKAR ?

Sümerler çivi yazısını, MÖ 3000'li yıllarda tapınak ekonomisinin tabii bir sonucu olarak, zigguratlara getirilen malların kaydı için kullanmaya başlamıştır. Anadolu'da ise MÖ 2000'de Kaniş'te bir ticaret belgesi olduğu anlaşılan Asur çivi yazısıyla yazılmış bir tablet bulunmuştur.

Yazının gelişimi ile ilgili olarak burada verilen bilgilerden,

- Toplumlar yazıyı iktisadi ihtiyaçlarını karşılamada kullanmıştır.
- Anadolu'daki çivi yazısı Mezopotamya yazısının uyarlamasıdır.
- Anadolu'da yazı, Mezopotamya'ya göre günümüze daha yakın bir zamanda kullanılmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?
A) Yalnız II B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

kamp2021

tarih

İLK ÇAĞ'DA SİYASİ ORGANİZASYON TÜRLERİ

- Monarşi:** Siyasal gücün bir tek kişinin elinde bulunduğu yönetim biçimi.
- Aristokrasi:** Devlet yönetiminin soylular elinde bulunduğu düzen.
- Cumhuriyet:** Devleti yöneten(ler)in "seçim"le iş başına geldiği siyasi rejim.
- İmparatorluk:** Kendi topraklarında oturan çeşitli milletleri egemenliği altında toplayan devlet biçimi.
- Tiranlık:** Var olan yönetimi devirip zorla ele geçirilen zorba yönetim.
- Demokrasi:** Halkın iradesinin ülke yönetimine yansımalarıdır.

Bu Sayfadan NASIL SORU ÇIKAR ?

Eskiden beri devlet yapılanmasına ihtiyaç duyan insan toplulukları, İlk Çağ'da da irili ufaklı çok sayıda siyasi oluşum ortaya koymuşlardır.

İlk Çağ'daki siyasi organizasyonlar ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- İmparatorluk tarzı oluşumlar yaygındır.
- Mutlaki monarşik yapılanmalar görülür.
- Demokratik yapılanmalar oldukça yaygındır.
- Gücünü tanrıdan aldığını vurgulayan iktidarlar vardır.
- Cumhuriyetçi yapılanmaların ilk temelleri atılmıştır.

Medeniyet	Yönetimi	Gücün Meşrutiyyet Kaynağı
Mezopotamya Uygarlıkları	Sümerler-Asurlar- Babiller: Teokratik monarşi Hammurabi: Mutlak Monarşi	Sümerlerde yönetici olan "Ensi"ler yani rahip - krallar; en yüksek rahip, yargıç ve komutandı. Asur ve Babillerde ise kral, büyük tanrıların yeryüzündeki temsilcisiydi. (Rahip Kral) Babil Kralı Hammurabi adaletin kralı.
Anadolu Uygarlıkları	Hititler-Urartular: Teokratik monarşi İyonlar: Aristokrasi ve monarşi	Hititlerde kralların, gücünü tanrıdan aldığına inanılır ve emirleri tanrının emriymiş gibi görülürdü. Urartularda krallar yaptıkları işleri tanrıları "Haldi" adına yaparlardı.

SYASİ GÜCÜN MEŞRUTİYET VE MADDİ KAYNAKLARI

Bu Sayfadan
NASIL SORU
ÇIKAR ?

Pankuş Meclisi Hititlerin ilk zamanlarında güçlü iken imparatorluk döneminde krallar, asillerin etkisini azaltarak tüm gücü elinde toplamıştır. Krallar yerine göre başkomutan, başyargıç ve başrahip görevlerini üstlenmişlerdir.

Hititlerle ilgili bu bilgilerden aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Demokratik yönetim özelliklerinin varlığına
- B) Yönetimde mutlak monarşinin hâkim olduğuna
- C) Aristokrasinin etkisinin zamanla azaldığına
- D) Çok kültürlü bir yapının oluştuğuna
- E) Halkın yönetime katıldığına

kamp2021

tarih

Medeniyet	Yönetimi	Gücün Meşrutiyyet Kaynağı
Yunan Medeniyeti	Aristokrasi	Yöneticilerin din adına söz sahibi olması yönüyle yönetimleri teokratikti. İyonlar, genel olarak Yunan tanrılarına inanırlardı.
İran Uygarlığı	Teokratik monarşi	Perslerde hükümdarlar gücünün kaynağını tanrılardan alırlardı. Elamlar, prenslerini ve krallarını hem yönetici hem de din adamı sayıyorlardı.
Mısır Uygarlığı	Teokratik monarşi	İlk dönemlerinde krallar, tanrının yeryüzündeki temsilcisi sonra firavunlar tanrı-kral.

SYASİ GÜCÜN MEŞRUTİYET VE MADDİ KAYNAKLARI

Bu Sayfadan
NASIL SORU
ÇIKAR ?

İlk Çağ'da karizmatik iktidar denen iktidar tipi yaygın olarak görülmüştür.

Yalnızca bu bilgiye göre, İlk Çağ'daki yönetim anlayışı hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Gücünü halktan alan iktidarlar yaygındır.
- B) Seçimle başa gelen yönetimler yaygındır.
- C) Demokratik siyaset için yapılan çalışmalar yaygındır.
- D) Gücünü ilahi kaynağa dayandıran iktidarlar yaygındır.
- E) Fiziki yönden yüksek özelliklere sahip yöneticilerin hâkimiyeti yaygındır.

Kanun	Kaynağı	Özellikleri
Urkagina Kanunları	Dinsel (İlahi)	Sümer Kralı Urkagina tarafından oluşturulmuş yazılı hukuk kurallarının ilk örneğidir.
Tevrat (On Emir)	Dinsel (İlahi)	Hız. Musa'ya bildirilen On Emir'i içerir. Yahudi inancına göre Tanrı ile İsrailoğulları arasında yapılan ahdî (anlaşma) içerir. Yahudiler'in kutsal kitabına Hristiyanlar, günümüzde "Ahd-i Atık" (Eski Ahd) demektedir.
Hitit Kanunları	Dinsel (İlahi)	Hititler yalnız insanları değil hayvanları ve bitkileri korumak için de yasalar çıkarmıştır. Hitit kanunlarında; evlenme, boşanma, nikâh, nişan gibi aileyle ilgili hususlara yer verilmiştir.
Hammurabi Kanunları	Tanrı Savaş	Babil Kralı Hammurabi'nin dişe diş, göze göz yani "kisas" özellikli hazırladığı 282 maddelik kanunlardır.

KANUNLAR DOĞUYOR

Bu Sayfadan
NASIL SORU
ÇIKAR ?

İlk Çağ'da Babil Kralı Hammurabi ve Hitit Kralı Telepinuş gibi yöneticilerin kendi iradeleri ile önemli kanun metinleri ortaya koydukları görülmektedir.

Buna göre, bu devletlerdeki hukuk hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Hükümdar iradesine dayalı ortaya çıkmıştır.
- B) Demokratik kaynaklı ortaya konmuştur.
- C) Yaptırımını genelde manevi olmuştur.
- D) Sözlü kurallardan oluşmuştur.
- E) Aşırı derecede esnektir.

kamp2021

tarix

ÖDÜLLÜ SORU

Kartaca'dan Yunanistan'a oradan da Türkistan'a kadar geniş bir alana hükmeden Pers İmparatorluğu'nun bu alanda egemenliğini sürdürebilmek adına;

- I. kralın gözü denilen posta teşkilatını kurmaları,
- II. ülkeyi yirmi eyalete ayırıp, satraplar tayin etmeleri,
- III. düzenli yollar inşa etmeleri

uygulamalarından hangilerini hayata geçirdikleri savunulabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III